

عنوان مقاله:

بنای سرخه دیزه ناودار: ایوان عظیم مازروستان در امتداد شاهراه خراسان بزرگ

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های علوم تاریخی، دوره 12، شماره 4 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 26

نویسندگان:

ایرج رضائی - دانش آموخته دکتری باستان شناسی دانشگاه تهران

سجاد علی بیگی - استادیار گروه باستان شناسی دانشگاه رازی، کرمانشاه

خلاصه مقاله:

از قرن سوم تا هفتم هجری، برخی جغرافی دانان قرون نخستین و میانی دوره اسلامی در تالیفات خود از یک جای نام با عناوین نزدیک به هم چون مازرواستان، مازروستان و مای ذرواستان یاد کرده اند که جملگی به یک مکان یا محدوده جغرافیایی واقع در امتداد راه خراسان بزرگ اشاره دارند. پژوهشگران مختلف برای مکان یابی مازروستان، گزینه های متفاوتی چون، طاق گرا، قلعه یزدگرد، بنای سرخه دیزه، مسیر گیلان غرب و دشت ایوان غرب پیشنهاد کرده اند. از این رو این پژوهش در پی پاسخ به این پرسش است که جای نام مازروستان در متون دوره اسلامی با کدام منطقه یا محوطه باستانی قابل انطباق است. نگارندگان به استناد چند سرنخ مهم تاریخی و جغرافیایی که شواهد باستان شناسی و زبان شناسی نیز از آن حمایت می کند، موقعیت جای نام مذکور را در منطقه جنگلی «ناودار» شهرستان دالاهو، در غرب استان کرمانشاه مکان یابی می کنند. نگارندگان معتقدند که نام قدیمی این مکان (ماذروستان)، احتمالاً ریشه در نام سرزمین ماد (مای) دارد، و یا همچون نام امروزی این منطقه (ناودار= میان درختستان)، ریشه در مهمترین شاخصه طبیعی این منطقه دارد که عبارت است از وجود پوشش متراکمی از جنگل مازو (بلوط)، که سراسر منطقه مورد بحث را فرا گرفته است. همچنین نگارندگان معتقدند که کاخ یا ایوان مازروستان که در متون دوره اسلامی به بهرام گور منسوب است، با بنای سرخه دیزه کنونی که در حد میانه منطقه ناودار واقع شده، قابل انطباق است و نام سرخه دیزه (سرخ دژ) نیز احتمالاً به حکایات و روایات کهن ایرانی چون هفت پیکر نظامی، ارتباط دارد که بر اساس آن بهرام گور کاخی سرخ رنگ برای یکی از همسران خود برپا کرد.

کلمات کلیدی:

ماذروستان، سرخه دیزه، ناودار، ساسانی، بهرام گور

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1211579>

